

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudkyň Evy Šonkové a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **J. K.**, zast. Mgr. Martinou Sklenskou, advokátkou, se sídlem Moravské náměstí 754/13, Brno, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 27. 8. 2024, č. j. MV-112897-4/SO-2024, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2024, č. j. 34 A 23/2024-38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce je státním občanem Republiky Uzbekistán. Dne 27. 3. 2024 podal žádost o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky za účelem dočasné ochrany (dále též zjednodušeně jako „dočasná ochrana“). Uvedl, že jeho družka je státní příslušnicí Ukrajiny a má na území České republiky udělenou dočasnou ochranu. Žalobce s družkou odcestoval z Ukrajiny v reakci na invazi ruských vojsk. Do té doby spolu sdíleli v této zemi společnou domácnost. Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 11. 6. 2024, č. j. OAM-341095-7/DO-2024, neudělilo žalobci dočasnou ochranu.

[2] Žalobce podal žádost o nové posouzení důvodů neudělení dočasné ochrany. Žalovaná rozhodnutím ze dne 27. 8. 2024, č. j. MV-112897-4/SO-2024 (dále jen „napadené rozhodnutí“), potvrdila, že je dán důvod pro neudělení dočasné ochrany. Žalobce nelze považovat za rodinného příslušníka osoby s dočasnou ochranou ve smyslu § 51 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců (dále jen „zákon o dočasné ochraně“), neboť definice zahrnující druha a družku se nepoužije podle § 4 odst. 2 písm. a) zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „lex Ukrajina“). Nesplňuje ani

podmínky § 52 zákona o dočasné ochraně, podle nějž může být osobě blízké cizince požívajícího dočasné ochrany udělena dočasná ochrana z důvodů zvláštního zřetele hodných, pokud spolu trvale žili v době, kdy došlo k událostem vedoucím k hromadnému přílivu vysídlených osob na území. Žalobce neprokázal, že je osobou blízkou ve vztahu ke své údajné družce, ani že spolu trvale žili v rozhodné době. Vzhledem k tomu, že nebyly splněny tyto dvě podmínky pro udělení dočasné ochrany podle § 52 zákona o dočasné ochraně, žalovaná se dále nezabývala tím, zda byl dán důvod hodný zvláštního zřetele.

[3] Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), jenž žalobu zamítl. Vzhledem k žalobní argumentaci se krajský soud zabýval výkladem § 52 zákona o dočasné ochraně a jeho aplikací na projednávaný případ. Za tím účelem nejprve zasadil toto ustanovení do celkového rámce právní úpravy dočasné ochrany na úrovni evropského i vnitrostátního práva. V této souvislosti konstatoval, že aplikovatelná právní úprava (lex Ukrajina) v souladu s evropským právem vyloučila druhu a družku z okruhu rodinných příslušníků ve smyslu § 51 zákona o dočasné ochraně. Poukázal na to, že žalobce ostatně ani netvrdí, že by měl být jakožto druh považován za rodinného příslušníka, a měla mu tedy být udělena dočasná ochrana automaticky. Zdůraznil, že žalobce se vymezuje proti závěru správních orgánů o nenaplnění podmínek pro přiznání dočasné ochrany z titulu osoby blízké dle § 52 zákona o dočasné ochraně. Tento závěr správních orgánů detailně přezkoumal na podkladě skutečností tvrzených a prokázaných žalobcem ve správním řízení. Shledal, že žalobce neprokázal splnění podmínek obsažených v tomto ustanovení.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž avizoval uplatnění důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Přijatelnost kasační stížnosti spatřuje v potřebě vyřešit právní otázku, zda samotný § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně neodůvodňuje závěr, že vnitrostátní cizinecké právo přistupuje k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným. Je toho názoru, že v jeho případě mohl být aplikován § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně, na jehož základě mu měla být udělena dočasná ochrana.

[5] V doplnění kasační stížnosti stěžovatel namítl, že prostřednictvím § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně, který za určitých podmínek zahrnuje druhu či družku mezi rodinné příslušníky, byl do právního řádu transponován čl. 15 odst. 1 směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. 7. 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (dále jen „směrnice o dočasné ochraně“). Výluka aplikace tohoto ustanovení upravená v § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina je nepřipustným odklonem od obecné právní úpravy, neboť zakládá nerovné zacházení mezi ukrajinskými státními příslušníky a ostatními cizinci. Stěžovatel považuje toto vyloučení za protiústavní a namítá rozpor s čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), které zaručují rovnost v právech a zákaz diskriminace bez ohledu na původ, národnost či jiné postavení. Zákon o dočasné ochraně představuje obecnou právní úpravu pro všechny cizince, zatímco lex Ukrajina stanoví zvláštní režim pouze pro ukrajinské státní příslušníky. Taková úprava je diskriminační, neboť osobám v obdobné situaci přiznává bez legitimního důvodu odlišné

pokračování

právní postavení. Stěžovatel se v důsledku toho cítí být dotčen na svém právu na soukromý a rodinný život.

[6] Stěžovatel dále nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že vyloučení druhu a družky z definice rodinného příslušníka je plně odůvodněno evropským právem. Podle jeho názoru krajský soud přehlédl, že obecná právní úprava přiznává postavení rodinného příslušníka i druhovi nebo družce, pokud jsou splněny zákonné podmínky, a právě ukrajinské státní příslušníky z této úpravy svévolně vyjímá. Stěžovatel má za to, že § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina je třeba vykládat ústavně konformním způsobem, který by umožňoval udělení dočasné ochrany i druhovi či družce osoby s udělenou dočasnou ochranou.

[7] Žalovaná navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. K námitce diskriminace v důsledku vyloučení aplikace § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně uvedla, že rozlišování osob není provedeno na základě národnosti či státní příslušnosti, ale na základě skutečnosti, zda tyto osoby pobývaly na území Ukrajiny v rozhodné době, a podle dalších objektivních kritérií. Dočasná ochrana tak může být udělena státním příslušníkům Ukrajiny, cizincům s udělenou mezinárodní ochranou na Ukrajině a v neposlední řadě rodinným příslušníkům uvedených osob. K otázce, zda vnitrostátní cizinecké právo přistupuje k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným, žalovaná konstatovala, že z účinné právní úpravy takový závěr neplyne. Širší definice rodinného příslušníka v zákoně o dočasné ochraně není právně závazná v tom smyslu, že by znemožňovala pozdější změnu zákona či přijetí úpravy, která ji zužuje. Směrnice o dočasné ochraně přitom takovou možnost připouští.

[8] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je totiž kasační stížnost nepřipustná, opírá-li se jen o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.

[9] Nejvyšší správní soud považuje v této souvislosti za potřebné poukázat na to, že podle § 51 odst. 1 zákona o dočasné ochraně se rodinnému příslušníku cizince požívajícího dočasné ochrany podle tohoto zákona udělí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany na základě jím podané žádosti. Podle odst. 2 téhož ustanovení se rodinným příslušníkem cizince požívajícího dočasné ochrany pro účely sloučení rodiny a poskytování finančního příspěvku rozumí

- a) manžel nebo partner za předpokladu trvání manželství nebo partnerství v době, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující poskytnutí dočasné ochrany,
- b) svobodné dítě mladší 18 let,
- c) rodič cizince požívajícího dočasné ochrany mladšího 18 let,
- d) druh či družka za předpokladu, že spolu trvale žili v době, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující poskytnutí dočasné ochrany, a jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

[10] Na toto ustanovení navazuje § 52 zákona o dočasné ochraně, podle něž osobě blízké cizince požívajícího dočasné ochrany, která není uvedena v § 51 odst. 2, může být uděleno z důvodu hodného zvláštního zřetele oprávnění k pobytu za účelem dočasné

ochrany, za předpokladu, že spolu trvale žili v době, kdy došlo k událostem vedoucím k hromadnému přílivu vysídlených osob na území.

[11] Správní orgány vyšly z toho, že § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina vylučuje aplikaci § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně na cizince, na které se vztahuje rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. 3. 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Vzhledem k tomu přicházelo podle nich v úvahu podřazení stěžovatele toliko pod pojem osoby blízké a udělení dočasné ochrany za podmínek upravených v § 52 zákona o dočasné ochraně.

[12] Stěžovatel v žalobě namítl pouze to, že splňuje podmínky upravené v § 52 zákona o dočasné ochraně, takže napadené rozhodnutí žalované je nezákonné. Na str. 5 žaloby sám uvedl: „*Ustanovení § 51 odst. 2 písm. d) ZoDOC je dozvukem čl. 15 odst. 1 písm. a) Směrnice, podle kterého může dočasnou ochranu získat ,druh nebo družka, se kterým žije v trvalém vztahu v případě, že platné právní předpisy nebo praxe členského státu přistupují k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným v rámci jeho právních předpisů o cizincích.*“ České právní předpisy ovšem nepřistupují stejně k nesezdaným párům jako k manželům. To dokládá např. kategorie cizinců, kteří mohou získat dlouhodobý pobyt za účelem soužití rodiny podle § 42a ZPC. Z uvedeného vyplývá, že zrušení ust. § 51 odst. 2 písm. d) ZoDOC bylo logickým důsledkem, neboť česká právní úprava tyto rozdíly mezi manžely a partnery aktuálně činí při žádostech o jiná pobytová oprávnění. To ovšem znamená, že i přesto mohou tyto osoby dočasnou ochranu získat, pokud jsou naplněny ostatní podmínky podle § 52 ZoDOC, resp. čl. 15 odst. 1 písm. b) Směrnice o dočasné ochraně.“

[13] Stěžovatel tedy v řízení před krajským soudem vůbec nezpochybňoval soulad § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina v rozsahu, v němž vyloučil § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně, s čl. 15 odst. 1 písm. a) směrnice o dočasné ochraně ani s Listinou. Neargumentoval ve prospěch závěru, že české právní předpisy o cizincích nebo správní praxe přistupují k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným, naopak výslovně uvedl opak. Nedomáhal se tedy aplikace § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně na svůj případ. Nevznesl ani námitku diskriminace osob, na něž se uplatní lex Ukrajina, ve srovnání s osobami, na něž by se vztahoval pouze zákon o dočasné ochraně. Stěžovateli přitom objektivně nic nebránilo, aby tyto námitky vznesl již v žalobě. Pokud se krajský soud zabýval souladem výluky § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně obsažené v § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina s čl. 15 odst. 1 písm. a) směrnice o dočasné ochraně, činil tak bez vazby na jakoukoliv námitku stěžovatele pouze v rámci vykreslení celkového kontextu a významu § 52 zákona o dočasné ochraně, k němuž směřovala veškerá argumentace stěžovatele.

[14] Stěžovatel svoji argumentaci uplatněnou v řízení o kasační stížnosti spojuje výlučně s posouzením přípustnosti výluky § 51 odst. 2 písm. d) zákona o dočasné ochraně obsažené v § 4 odst. 2 písm. a) lex Ukrajina. Naopak vůbec nezpochybňuje závěry krajského soudu týkající se splnění podmínek pro udělení dočasné ochrany osobě blízké dle § 52 zákona o dočasné ochraně. Námitky uplatněné v kasační stížnosti se zcela mívají s argumentací přednesenou v řízení před krajským soudem.

pokračování

[15] Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační stížnost je nepřijatelná podle § 104 odst. 4 s. ř. s., a proto ji na základě § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s. odmítl.

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něž nemá právo na náhradu nákladů žádný z účastníků, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. června 2025

Tomáš Kocourek
předseda senátu